

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1612. Soc. 73.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Annus 1612. Soc. 73.

Mors P. Balb.
Barreiræ.

Guinea, de qua mox sermo, amittit die quartâ Junii Apostolum suum P. Balthasarem Barreiram, morte interceptum apud insulam D. Jacobi, quæ primaria est inter Capitis viridis insulas. Vivere cepit Ulyssipone. In ea urbe saviente peste opem tulit miseris: malo perculius acerbissimas tulit curationes. Sanitati redditus iterum succurrit contagio laborantibus. Fuit è primis, qui missi sunt ad fundandum Angrense Collegium. Illic abegit sæpe demones è corporibus; qui cum eum vocari persentirent, protinus recedebant. Plurimis annis Angolam suis laboribus Apostolicis illustravit. Erat omnibus instar oraculi. Animo æquissimo tulit injurias, & invidorum calumnias. In Europam accitus per majores suos, ut apud Regem dilueret falsa testimonia, id Matriti feliciter præstitit, non tam ut sibi, quàm Societati consulere.

2. Cum rediisset in Lusitaniam, vivebat in secessu agens Magistrum tionum Eboræ; donec oblata esset expeditio ad insulas & regiones Capitis viridis. Illam complectitur vir id ætatis avido animo. Plurimos Reges Ethnicos junxit Ecclesiæ. Receptus in domum insulæ S. Jacobi pueros docuit prima elementa cum piis moribus. Unus erat instar Collegii, concionabatur, audiebat confessiones, quocunque tempore vocatus succurrebat miseris; cum omnibus omnia fecerat charitas. Obiit septuagenario major. Tumulus est inter maximorum, infirmorumque lacrymas. Tum vivus, tum mortuus rebus admirabilibus illustratus. Ipsius vita heroem celsissimum nostræ Societatis fuisse demonstrat. Plurimi res illius gestas typis vulgârunt.

Obeunt P.
Emmanuel
Rodericius, &
Andreas Sâ.

3. Conimbricæ 20. Septembris annorum suorum periodum clausit P. Emmanuel Rodericius, Coadjutor spiritualis, natus Covillanii. Tam insigni charitate instructus erat, ut ex ea nomen illi indiderint *Patris Charitatis*. Ter grasse pestilentia vitam objecit juvendis contagiosis, Ulyssipone, Bracharæ, & Conimbricæ. Postremos annos vixit cæcus sibi ac D E O vacans, sanctisque exemplis præluens toti Collegio. Eadem die, & ibidem phthisi præreptus placidè expiravit Andreas Sâ Scholasticus, moribus præditus innocentissimis, natus Casalii. Ex debilitate mortem haud procul abesse augurans rogavit majores, concederent sibi mori cum P. Rodericio. Quo mortuo admoget Andreas valetudinarii Præfectum, paret necessaria ad funus suum, vocet ad se Rectorem, nolle proficisci, quin ipsi valediceret. Confluxere simul socii. Tunc postulatâ à Superiore moriendi facultate, sumpto Crucifixo, & cereo accenso, sanctissimæ JESU & Mariæ nomina pronuncians mortalitatem exiit.

Mors P. Joannis
Delgadæ.

4. Tumulavit idem Collegium P. Joannem Delgadum trigessimâ Septembris. Ortus fuit Lacobrigæ in Argarbiis. Methem didicit Romæ ex P. Christophoro Calvio facultatis illius insigni Magistro; eam proficitur Lusitanæ redditus. Scientiæ conjunxit mores religiosissimos.

Mors P. Emmanuelis
Valli.

5. Eboræ sunt extincta duo Theologiæ lumina, & virtutum exemplaria. Ultimâ Aprilis P. Emmanuel Vallis Serpensis. Micuit præclarâ sapientiâ. Pluris fecit minimos virtutis apices. Theologus Doctor columbæ simplicitatem scivit adnectere serpentinæ prudentiæ. Theotonius Archiepiscopus non permittit in rebus magni momenti Senatûs Ecclesiastici Judices aliquid decernere, quin consuleret Emmanuelem. Eo nullus obedientior, pauperior, æt rerum divinarum amantior. Annis duodecim in tribunali S. Inquisitionis Archiepiscopi vices explevit.

Mors P. Gasparis
Gomii.

6. Ibidem 20. Maji debitum naturæ reddidit P. Gaspar Gomius, & ipse Theologus Doctor, natus Cabeslavidii diocesis Helvienfis. In loquendo vix ullus æquè circumspectus: neminem unquam offendit verbo. Modestia vultus
intu-

intuentes componebat. Academici vocabant *predestinatum*, quod in ipso sanctitas non vulgaris emineret. Utriusque egregias virtutes typus vulgavit.

7. Trigesimâ Julii idem Collegium conspexit obeuntem P. Thomam Sequeiram natum Alcacere de Sale. Jam sacerdos notæ virtutis, anno ætatis vigesimo sexto Societati aggregatur. Inculpatis apud nos moribus vitam duxit. In morbo supremo tantam animi pacem expertus, ut illi fuerit suspicioni, ne dolus sub ea lateret; cum tamen intus sensisset, niti se DEI misericordiâ, non merito suo, conquievit. Dulcissima miscens colloquia deseruit res perituras.

Mors P. Thomæ Sequeiræ.

8. Collegium Ulyssiponense amisit duos. Decimâ septimâ Januarii P. Hieronymum Fernandium, Goleganæ ortum. Vixit in Societate annis quadraginta. Modus illi erat singularis ad animas Deo conjungendas. Virginem matrem dilexit tenerrimè. Die 9. Augusti Antonium Gonçalvium Coadjutorem Borbensem. Frequenter invisebat Eucharistiam, coram ipsa immotus longo tempore. Ejus in laborando diligentia multos æquabat. Genium subasperum egregiè domuit. Peculiaris illi cura in externorum sensuum custodia, ne per has corporis fenestras in animum mors irreperet.

Mors P. Hieronymi Fernandii, & Antonii Gonçalvii.

9. Quatuor ad Indos navigârunt, tres Lusitani, unus Armenius, omnes sacris initiati. Plena laboribus contigit navigatio. Coacti vectores sunt Societoræ navem applicare, quorum plurimos rapuit dies suprema; in eis P. Georgium Figueiredum nostrorum Superiorem, qui Philosophiam docuerat.

Profecti ad Indiam.

10. Die Trinitati sanctissimæ dicatâ in templo Domûs Professæ Ulyssiponenis instituta est Sodalitas Virginis Deiparæ à Doctrina. Nulli, qui Nobiles sunt, scribuntur in ejus Albo. Lusitania sodalitiæ non habet æquè locuples, neque gloriosius in institutis suis, & operibus charitatis erga consodales cum vivos, tum vitâ defunctos.

Sodalitas B. Virginis à doctrina.

11. Conimbricæ 26. Martii jussu Pauli V. Pontificis aperto tumulo sanctæ Elisabethæ Reginæ compertum est cadaver incorruptum. Inter cæteros tantæ rei futuros testes adstiterunt de nostris P. Franciscus Suarius Granatensis, & P. Joannes Delgadus, hic Matheseos, ille Theologiæ in Academia primarius Professor. Per eos dies cum esset innumerus ad urbem concursus, multum nostri profuerunt volentibus poenitentia lavacro peccata abluere, quos eâ occasione Deus traxit, ut animis consulere.

Aperitur tumulus D. Elisabethæ.

12. Eboræ in sacellum domesticum Christo Domino Crucifixo dicatum conversa sunt cubicula, in quibus olim hospitari solitus Henricus Collegii & Academiæ fundator. Cum ex Eborensi, tum Conimbricensi Collegio plures egressi sunt sacerdotes ad sacras missiones diversis locis habendas. Cabapavidii cujusdam civis domum infestârunt lapidibus mali dæmones; nihil domiturum, tegulæ, fictilia faxis frangebantur: incolæ consilii inopes recurrunt ad nostrum sacerdotem oppidum missione excolentem: dat in charta S. Protoparentis depictam effigiem, ut è pariete domûs suspendant. Hoc unico antitodo cessavit omnino importunißima lapidatio.

Sacellum Eboræ. Missiones.

13. Nostrorum exhortationibus plurimum creverunt Deiparentis obsequia: nam suaserunt populis, ut singulis horis, quota jam fueret, tinnitu æris indicante, recitarent salutationem Angelicam. Multum pia consuetudo placuit, & profuit Brigantinis, apud quos radices egisse altiores docet eventus sequens. Juvenis studio satiandi ultorem animum, farsit nitrato pulvere, & glandibus plumbeis sclopetum displosurus adversus inimicum. Contigit, ut, horam designante ære campano, inimicus genu flecteret ad pronuntiandam salutationem: ipso momento fistulam ferream juvenis exonerat. Glandes perforatis vestibus, ubi tetigerunt cutem, in terram relabuntur, cute ne leviter quidem demorsâ. Miraculum cultissimis versibus à civibus celebratum firmavit, & auxit deinceps gratam virgini consuetudinem.

B. Virginis cultus, & patrocinium.

14. Portalegræ pauci pro multis laborabant. Gymnasium moralis scientiæ celebrabatur auditorum frequentia. Magister palam facturus discipulorum progressus, theses de quæstionibus conscientia cum plausu sustinuit. Domino

Residentia Portalegræ.

Episcopo die festo S. P. Ignatii pro concione dicere libuit in templo nostro; quod lumen majus addidit solemnitati.

Annus 1613. Soc. 74.

I.

Primus lapis
templi Ulyssi-
ponensis Col-
legii, & Fun-
datrix.

Primâ anni die jactus est primus lapis pro templo Ulyssiponenſis Collegii S. P. Ignatio dicati. Excellentiffima Domina Philippa Sa Comes Linarienfis mortuo conjuge cum bina filia vitam ducebat in suburbana villa prope Ulyssiponem. Continuato funere ambas exultit, ha-rede nullo domi relicto. Ut erat fâmina imprimis addicta pietati, DEum ſolum hæredem ex aſſe voluit; & primò quidem cogitabat cœnobium pro monialibus in ea villa condere, cùmque ipſis tranſigere vitæ ſuæ reliquos annos; ſed exortis nonnullis difficultatibus, refrexit ea cogitatio; perſeverabat tamen internum ſtudium donandi bona ſua Miniſtris divini cultûs.

2. Fortè in manus ſumpſit vitam S. Ignatii nuper in lucem editam. Le-genti, ac meditati egregias ſanctiffimi herois virtutes & Inſtitutum mirabile So-cietatis noſtræ, in mentem venit fundandi templi auguſti in aliqua Societatis domo. Novæ difficultates eam retardabant. Multa fieri curavit ſacrificia, multasque à piis perſonis in Cœlum effundi preces, ut exploraret divini vo-luntatem. Tandem illi ſedit ſententia erigendi templum magnificum in Colle-gio divi Antonii. Huic operi applicavit reditum pinguem, quo ſtrueretur ædes, & poſt factam ſtructuram alerentur preſbyteri templo ſervituri, quique pro ejuſ-dem anima ſacra facerent. Opus totum conſtat marmore polito. Veſtiarium ſacrum perelegans. Voluit Fundatrix, ut templum majeſtate nulli foret Ulyſſi-pone ſecundum.

Profeſſi ad
Indiam

3. Quatuor hoc anno naves navigationem Indicam aggreſſæ ſunt, qua-rum unam ſex è noſtris conſcenderunt à SS. Philippo & Jacobo dictam, infelici proſus eventu; nam & juſtò tardiùs ſoluta vela, & venti à prora pertinaciter flantes, ac maria turbata coëgere in Tagum, unde prodierant, regredi. Cæ-teris incommodis acceſſerunt graves morbi in navi, quâ vehebantur Noſtri: qua-dringinti agrotabant eodem tempore. Tam ſedula cura miſeris impenſa, ut è tanto numero duodecim ſolum occubuerint. Etiam Noſtri malo correpti, ſed cæſis venis evaſerunt periculum. Appulſi Ulyſſiponem, quotquot in nave fuerant, Societas laudibus urbem complevère.

Mors Nicolai
Pereira.

4. In Domo Profeſſa Ulyſſiponenſi labores & vitam complevit 28. Ja-nuarii Nicolaus Pereira Coadjutor temporalis, natus in oppido Pias diceceſis Thomarienfis. Quanquam facilè referri poſſet inter Coadjutores ſpirituales, cùm Latinis litteris excultus eſſet, reſuſcitavit, volens Deo ſervire in muniis abje-ctis. Vix alius eo vigilantior in procurando religioſa paupertatis patrimonio. Per id tempus habebat curæ opus ædificii tironum.

Mors Alphon-
ſi Proenſa.

5. Ibidem 21. Martii poſuit mortalitatis exuvias Alphonſus Proenſa Co-adjutor, ortus Monſaraffi in Eborenſi diceceſi. Ejus modeſtia, manſuetudo, ſanctitas in familiari ſermone, & cura ſuadendi virtutem externis juxta leges ſta-tûs ſui, ſic placuerunt Ven. P. Ignatio Martinio, ut annis octodecim, quibus ce-techeſim docuit Ulyſſipone, præter Proenſam alium noluerit ſocium. Numerabat duos ſupra triginta Societatis annos.

Moritur Mar-
tinus Gonſal-
vius Camera.

6. Adjungo obitum, qui die 6. Octobris accidit, viri piiffimi ac nobi-liſſimi Martini Gonſalvii Camerae fratris noſtri Ludovici Gonſalvii Camerae; qui poſtremis annis vitam exegit in Domo Profeſſa hoſpicio ſeparato. Natus in Madeirenſi inſula parentibus è primaria Nobilitate. Non fuit, qui gratiâ ma-gis polleret apud Regem Sebaſtianum, quem pro virili dimovere ſatagebat ab expeditione Africana. In tanta Regis gratia ſtudiuit unicè Reipublicæ commo-dis; ſuos non auxit reditus. Poſt Regis mortem egreſſus eſt de palatio cum eo tantum modico reditu, quem habuerat, antequàm ad Regiam familiaritatem admit-